

Diarienummer: LED 2021/31
Handling: 2

u.remissvar@regeringskansliet.se

DO:s yttrande över promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan U2021/00301

Diskrimineringsombudsmannen, DO, har anmodats att yttra sig över förslagen i ovan nämnda promemorian. DO:s yttrande är avgränsat till frågor som rör DO:s verksamhetsområde.

Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan förtydligas

I promemorian föreslås en ny förordning om utbildning till lärare och förskollärare. Enligt 2 kap 3 § i den nya förordningen ska studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan bland annat omfatta skolans värdegrund, innefattande grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. DO finner det angeläget att också omfatta principen om icke-diskriminering som en aspekt av värdegrunden. Det skulle ligga i linje med examensordningen för förskolläraryrket, grundlärares och ämneslärares examen i högskoleförordningen (1993:100) där det framgår att studenten ska visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska skolan enligt skollagen (2010:800) vara likvärdig och alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Kunskaper och förmågor rörande arbete mot diskriminering är enligt DO:s uppfattning centrala för förskollära- och lärarnas yrkesutövning. Principen om icke-diskriminering bör därför synliggöras i bestämmelserna om utbildningsvetenskaplig kärna i den nya förordningen.

Verksamhetsförlagd utbildning

Enligt 2 kap 4 § i den föreslagna förordningen ska den verksamhetsförlagda utbildningen syfta till att ge praktiska färdigheter i yrkesutövningen och möjlighet att tillämpa teoretiska kunskaper. För att utbildningsanordnare enligt diskrimineringslagens (2008:567) krav ska kunna bedriva ett främjande och förebyggande arbete för att motverka diskriminering krävs att lärare i sin utbildning har förvärvat de kunskaper och praktiska förmågor som krävs för ändamålet. DO vill därför framhålla vikten av att såväl personer som arbetar som handledare i lärarutbildning som

yrkesverksamma lärare i de verksamheter där lärarkandidater genomför sin verksamhetsförlagda utbildning har kunskaper om lagstiftningen om aktiva åtgärder.

Svenska som andra språk och modersmål

DO är positiv till förslaget att grundlärarutbildningen med inriktning mot årskurser F-3 och 4-6 ska kunna omfatta svenska som andraspråk och modersmål. DO har under lång tid påtalat olika problem avseende utbildningen till modersmållärare. Det handlar bland annat om att det saknas möjlighet att utbilda sig i ämnet modersmål i flera språk, vilket även lyfts i promemorian. Även när det gäller de nationella minoritetsspråken är tillgången till utbildning på högskole- och universitetsnivå bristfällig. Det saknas utbildning för flera varieteter i samiska och romani chib. För flera av de nationella minoritetsspråken i vilka det ges kurser, saknas en stabilitet och kontinuitet i genomförandet av kurserna, vilket innebär att det vissa terminer eller läsår inte går att läsa dessa språk.

DO vill i detta sammanhang understryka att det krävs kraftfulla och skyndsamma insatser för att bygga upp behövliga ämnesstudier vid universitet och högskolor i språken, bland annat för att säkerställa tillräcklig tillgång till behöriga lärare i samtliga språk för vilka det efterfrågas modersmålsundervisning i grundskolan. Det gäller inte minst ämnesstudier i de nationella minoritetsspråken.

I promemorian föreslås att utbildning i språkdidaktik med inriktning mot undervisning i ämnet modersmål ska kunna räcka för att få behörighet som modersmållärare. DO välkomnar förslaget men vill betona att det bör vara en temporär lösning fram till dess att det finns tillgång till språkstudier för samtliga språk. För att kunna garantera kvaliteten i modersmålsundervisning bör således kravet på att ha genomgått språkstudier i ett specifikt språk på långt sikt återinföras.

I promemorian framhålls det låga intresset för utbildningar inom modersmål i de nationella minoritetsspråken. Företeelsen anges bland annat försvåra för lärosätena att anordna och erbjuda utbildningar. DO vill här framhålla vikten av att noggrant utreda och beakta de orsaker som kan ligga bakom det, som utredningen beskriver som, låga intresset. DO menar att det är viktigt att problembeskrivning och åtgärder också innefattar ett diskrimineringsperspektiv och att fokus flyttas från de potentiella sökande studenterna till de förutsättningar och villkor som präglar arbetsmiljön och förutsättningarna för modersmållärarna och till situationen i såväl

utbildningen som i samhället i övrigt för de nationella minoritetsgrupperna– inte minst när det kommer till diskriminering.

Beslut i detta ärende har fattats av Lovisa Strömberg, efter utredning och förslag från Magdalena Sievers.

Lovisa Strömberg

Enhetschef för utvecklings- och analysenheten